

**«Однині во єдино
зливаються століттями
одірвані одна від
одної частини єдиної
України...»**

22 січня День Соборності України

Книги, представлені на фото

1. Україна крізь віки. [Т. 15 т.]. Т.10 . Рубльов О.С., Реєнт О.П. Українські визвольні змагання 1917-1921 рр. – К.: Видавничий Дім «Альтернативи», 1999. -319 с. : іл.
2. Мітягін В.Ю. УСЕ. Історія України / В.Ю. Мітягін, За ред. Докт. Істор. Наук, профес. С.В. Кульчицького. – К.: Майстер-клас, 2007-2008. – 240 с.
3. Малик Я. Історія української державності / Я. Малик, Б. Вол, В. Чуприна.- Львів: Світ. 1995.- 248 с.
4. Соборність України: погляд крізь віки: дайджест науково-дослідницьких робіт./ Упоряд.Т.Л. Гінетова. – Чернівці: Букрек, 2013. – 146 с.: фото.

Злука українських земель

(з книги «Україна крізь віки. Т.15. С.292-296)

Проблема «з'єдинення» стала практичною потребою дня одразу після встановлення української влади у Львові. Вже 5 листопада 1918 р. в Київ до гетьмана П. Скоропадського з повноваженнями Української Національної Ради

та проханням збройної допомоги українським силам у Львові прибула делегація у складі Осипа Назарука й Володимира Шухевича. Гетьман обіцяв допомогу зброєю й грошима, а також запропонував передислокувати з Білої Церкви до галицького кордону полк січових стрільців під приводом очищення залазниці від полонених. Полк міг би згодом без дозволу перейти на територію ЗУНР: П. Скоропадський прагнув уникнути збройного протистояння з Польщею.

Подальші відвідини делегатами В. Винниченка, одного з лідерів опозиційних сил, з'ясували для них, що готується протигетьманське повстання, ударною силою якого були січовики. А «Стрілецька рада» в Білій Церкві взагалі *«відкинула проект висилки до Галичини якої-небудь частини, виходячи зі становища, що Січове Стрілецтво, хоч походить з Галичини, зв'язане передовсім з державними інтересами Великої України, та що Київ важніший ніж Львів, а висилка одної частини загону до Львова могла би довести до того, що й Києва не здобудуть і Львова не вдержать»*.

Питання «з'єднання» 10 листопада обговорювалася Радою. Державному Секретаріатові доручили розпочати підготовчі заходи для того, щоб досягти возз'єднання в майбутньому. Важливим кроком на цьому шляху стало підписання 1 грудня 1918 року у Фастові з Директорією УНР *«передвступного договору»* щодо прийдешньої злуки обох українських держав.

Згідно із документом, ЗУНР заявила *«непохитний намір злитися в найкоротшій час в одну велику державу з Українською Народньою Республікою»*, увійти *«з усією своєю територією й населенням, як складова частина державної цілості, в Українську Народню Республіку»*. Рівночасно УНР декларувала бажання *«приняти всю територію й населення Західно-Української Народньої Республіки, як складову частину державної цілості в Українську Народню Республіку»*. Зауважувалося, що з огляду на історичні обставини ЗУНР дістане *«територіальну автономію, якої межі означить у хвилі реалізації злуки обох Республік в одну державну цілість окрема спільна комісія»*.

«Передвступний договір» підписали Директорія УНР – В. Винниченко, П. Андрієвський, Ф. Швець і С. Петлюра – та *«повновласники»* Ради державних секретарів ЗУНР – Лонгин Цегельський і Дмитро Левицький.

На початку грудня 1918 р. Київ відвідав Державний секретар військових справ ЗУНР Д. Вітовський. На переговорах із представниками Директорії йшлося про взаємообмін стратегічними товарами, нафтою, зброєю. 12 грудня інформацію про переговори заслухала Рада державних секретарів. На засіданні Ради 17 грудня знову дебатовалося питання про злуку. Лунали пропозиції відкласти його до відвоювання Львова. Рівночасно Л. Цегельському доручалося при відвідуванні Києва добитися, щоб Директорія УНР надіслала до ЗУНР *«муку, цукор, товщі»*.

3 січня 1919 р. в Станіславові новоскликана Українська Національна Рада одностайно проголосила *«торжественно з'єдинення з нинішнім днем Західно-Української Народної Республіки з Українською Народньою Республікою в одну, одноцільну суверенну Народню Республіку»*. Було затверджено «Передвступний

договір» від 1 грудня й доручено Державному Секретаріатові «негайно розпочати переговори з Київським Правительством для сфіналізування договору про злуку».

Рівночасно робилося важливе застереження, засадниче для розуміння подальшого перебігу подій: «До часу, коли зберуться установчі збори з'єдиненої Республіки, законодавчу владу на території бувшої Західно-Української Народньої Республіки виконує Українська Національна Рада. До цього ж моменту цивільну та військову адміністрацію на згаданих теренах мав провадити орган Ради – Державний Секретаріат.

Після одноголосного схвалення цього рішення президент Ради Є. Петрушевич урочисто заявив: «Ухвалений закон полишиться в нашій історії одною з найкращих карт. По лінії з'єдинення не було між нами двох гадок. Сьогоднішній крок піднесе нашого духа і скріпить наші сили. Від сьогоднішнього дня існує тільки одна Українська Народня Республіка, Нехай вона живе!».

Рада вибрала делегацію з 65 осіб, яка мала нотифікувати ухвалу Директорії УНР про з'єднання.

22 січня 1919 р. на Софіївському майдані Києва відбулося святочне проголошення акту злуки. Ухвалу Ради ЗУНР від 3 січня перед велелюдними зборами зачитав Л. Цегельський, а член Директорії Ф. Швець оприлюднив відповідний універсал УНР : «Іменем Української Народньої Республіки Директорія оповіщає народ український про велику подію в історії землі нашої української».

3-го січня 1919 р. в м. Станіславові Українська Національна Рада Західної Української Народньої Республіки [...] торжественно проголосила злуку Західної Української Народньої Республіки з Наддніпрянською Українською Народньою Республікою в одноцільну Народню Республіку».

Вітаючи з великою радістю цей історичний крок західних братів наших, Директорія Української Народньої Республіки ухвалила тую злуку прийняти і здійснити на умовах, які зазначені в постанові Західної Української народньої Республіки від 3 січня 1919 р.

Однині во єдино зливаються століттями одірвані одна від одної частини єдиної України - Зах-дно-Українська Народня Республіка (Галичина, Буковина і Угорська Україна) і Наддніпрянська Велика Україна.

Здійснились віковічні українські мрії, якими жили і за які умирали кращі сини України.

Однині є єдина незалежна Українська Народна Республіка. Однині народ український, визволений могутнім поривом своїх власних сил, має змогу об'єднаними дружніми зусиллями всіх своїх синів будувати нероздільну, самостійну Державу Українську на благо і щастя всього її трудового люду».

Урочисте проголошення злуки завершилося молебнем, після якого відбувся військовий парад.

Всі документи про злуку українських земель не утворювали нової, об'єднаної з двох тогочасних національних держав Української Народної Республіки, а лише

проголошували утворення її й накресливали шлях до такого створення. Очевидно, що, де нема єдиної державної влади, а злука здійснювалася двома незалежними владами лише на основі порозуміння, там неодмінно й постійно виникали непорозуміння. Коли б національна державність у Наддніпрянщині й Наддністрянщині зміцнювалась, тоді б таких непорозумінь щораз меншало і скликання Установчих Зборів у підсумку забезпечило б реальність злуки. Однак обидві державності – на сході й на заході України – під натиском Росії та Польщі втрачали територію, внаслідок чого ширився хаос, зростали непорозуміння між ними, що врешті призвело до цілковитого розриву.

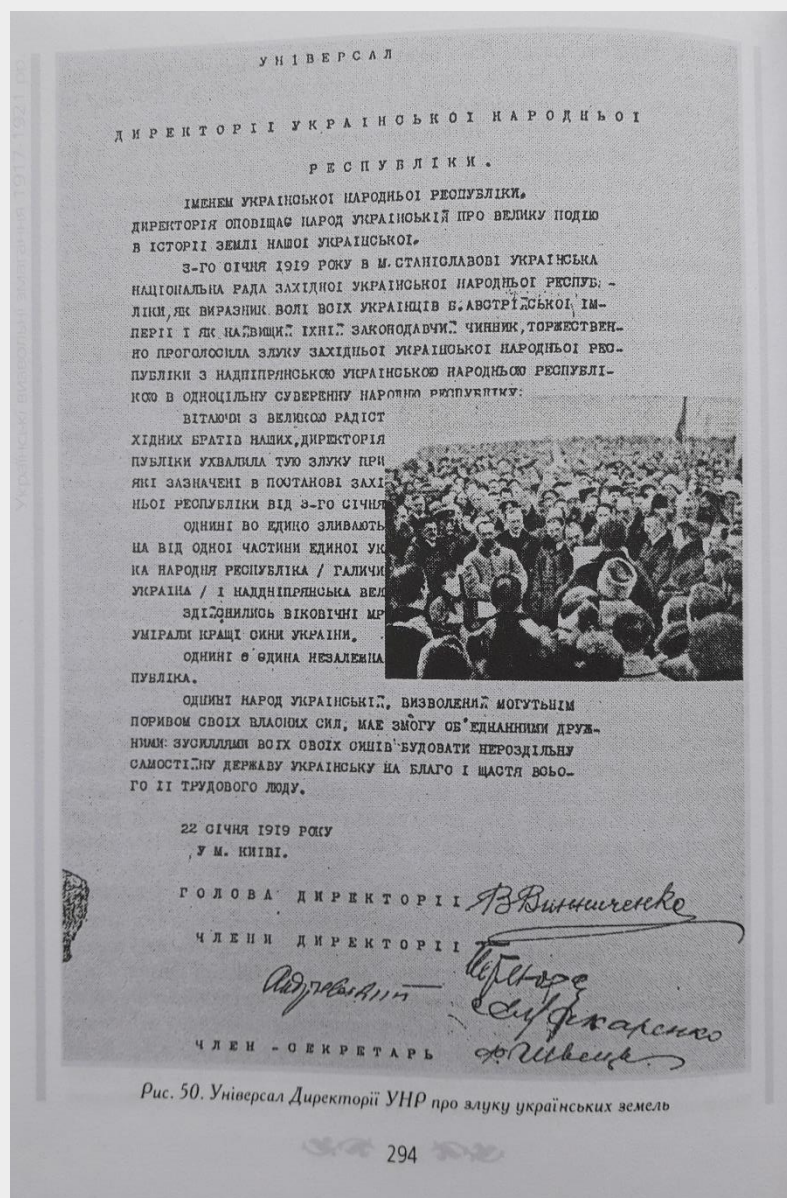

Рис. 50. Універсал Директорії УНР про злуку українських земель